LAReS

Lowlands
Archaeological
Research
Service

Omgevingswerken aan het kruispunt van de Ternesselei en de Nijverheidsstraat te Wommelgem.

Programma van maatregelen

Elly N.A. Heirbaut

Colofon

Titel: Omgevingswerken aan het kruispunt van de Ternesselei en de Nijverheidsstraat te Wommelgem. Programma van maatregelen.
Auteur: Elly N.A. Heirbaut
Grafische illustraties/GIS: nvt

Rapportnummer: LAReS-rapport 111

Projectleider/veldwerkleider: Elly N.A. Heirbaut
Uitvoerder: LAReS, Lowlands Archaeological Research Service
Vestiging: Rozenlaan 15, 2980 Halle-Zoersel

Publicatiedatum: juni 2018
Publicatieplaats: Halle-Zoersel

Illustratieverantwoording voorblad: uitsnede uit de Ferrariskaart.

© LAReS. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

LAReS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Deel II. Programma van Maatregelen

1 INLEIDING 4

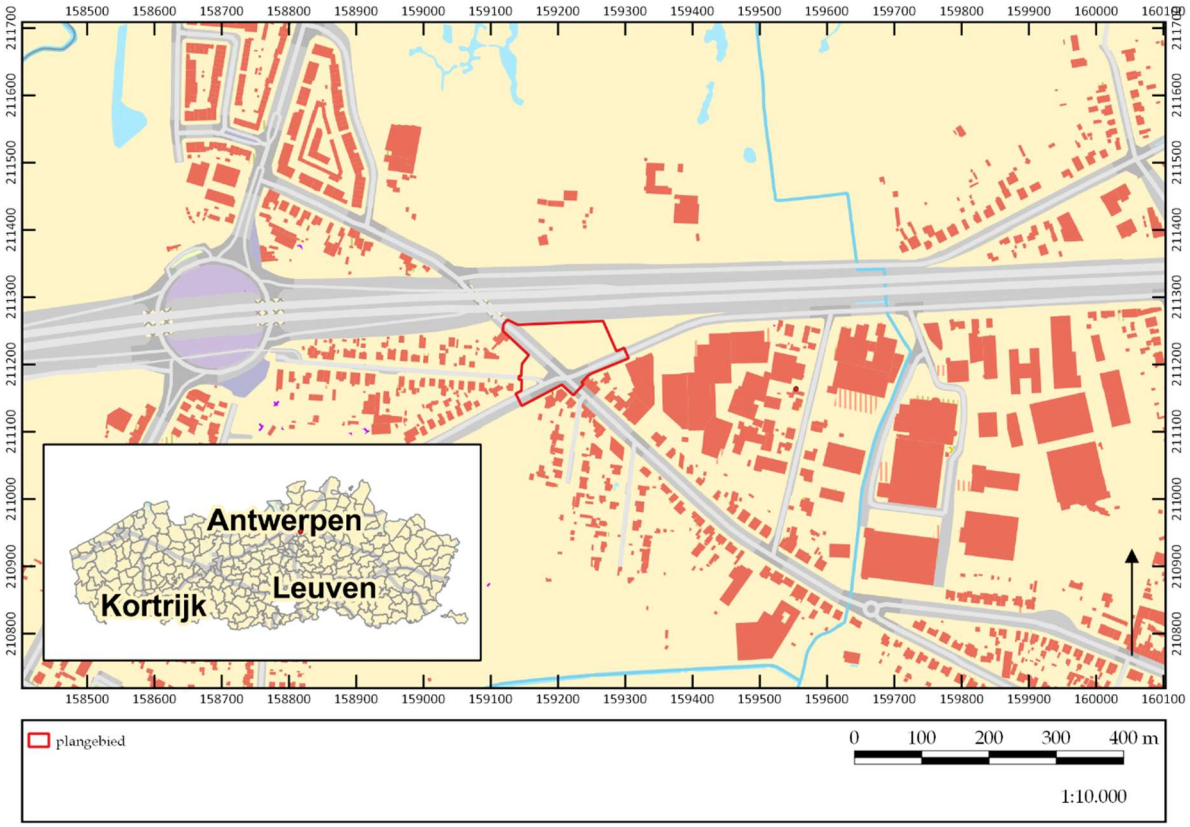
2 TECHNISCHE FICHE/ADMINISTRATIEVE GEGEVENS 5

3 ONDERZOEKSVRAGEN 6

4 KENNISVERMEERDERINGSPOTENTIEEL VAN HET PROJECTGEBIED EN AANBEVELING 7

1 Inleiding

Het plangebied is gelegen aan het kruispunt van de Ternesselei en de Nijverheidsstraat (fig. 1). Het omvat enkele kadastrale percelen langs de wegen, die momenteel onbebouwd zijn en delen van de wegen die aansluiten op dit kruispunt. De gemeente Wommelgem heeft het plan opgevat om ter hoogte van het huidige kruispunt een rond punt aan te leggen. Hierbij zullen de wegen heraangelegd worden en zullen de percelen die erlangs liggen voor een gedeelte als openbare weg/fietspad aangelegd worden.

Figuur 1. Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied. ©LARES

2 Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site	Ternesselei/Nijverheidsstraat	
Ligging	kruispunt Ternesselei en Nijverheidsstraat, 2160 Wommelgem	
Kadastrale gegevens	WOMMELGEM sectie A, perceel 0125E0,55P, 56B, 38Y	
Bounding Box	X	Y
	159083,196	211313,042
	159423,196	211313,042
	159083,196	211115,042
	159423,196	211115,042
Onderzoek	Archeologisch en geschiedkundig bureauonderzoek	
Projectcode	2018E267	
Uitvoerders/actoren	Elly N.A. Heirbaut, LAReS	
Erkend archeoloog	Elly N.A. Heirbaut: OE/ERK/Archeoloog/2016/00162	
Nummer wettelijk depot	Niet van toepassing	
Termijn	juni 2018	
Geplande ingreep	heraanleg openbare weg en aangrenzende percelen	
Totaal oppervlakte plangebied	ca. 13.680 m²	
Te ontwikkelen gebied	ca. 10.450 m²	
Geldende wetgeving en voorwaarden	Het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3.000 m² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.	
Randvoorwaarden	zie paragraaf 1.1	
Doelstelling	Het doel van deze archeologienota is om via de tot op heden beschikbare bronnen (bureauonderzoek) na te gaan wat het archeologische potentieel van het projectgebied is, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief, en hoe hiermee dient omgegaan te worden.	
Thesaurus	Archeologienota, bureauonderzoek, controleboringen	

3 Onderzoeksvragen

In het kader van dit bureauonderzoek zijn van tevoren enkele vragen geformuleerd waarop het onderzoek antwoord tracht te vinden.

1. Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorische potentieel van het terrein?
2. Welke archeologische sites zijn bekend in of nabij het projectgebied?
3. Wat is de landschapshistoriek/evolutie in gebruik van het terrein?
4. Wat is de impact van de geplande werken?
5. Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende informatie op of is er aanvullend vooronderzoek (al dan niet met ingreep in de bodem) nodig? In het laatste geval: welke methode levert het meeste informatie op?

Voor de resultaten van het bureauonderzoek wordt hier volstaan met te verwijzen naar hoofdstuk 5 van het eerste deel van de archeologienota.

4 Kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied en aanbeveling

Archeologische potentie
Gezien de vindplaatsen in de omgeving kan aan deze locatie dan ook een middelhoge potentie voor het treffen van een site jonger dan de steentijd toegekend worden. Voor sites uit de steentijd is de landschappelijke ligging niet optimaal, aangezien aan één van de criteria die voor de plaatsbepaling van de site tijdens de steentijd zeer belangrijk was, namelijk de aanwezigheid van water in de directe omgeving op een afstand tot ca. 250 m, niet voldaan kan worden. De dichtstbij stromende beken bevinden zich op ruim 400 m en ook het Schijn bevindt zich pas op een afstand van meer dan 500 m. Hierdoor kan de potentie op het treffen van een steentijdsite als laag worden ingeschat.

Echter, als de resultaten van de controleboringen en de kennis over de reeds bestaande verstoringen hier tegenover wordt gezet, dan blijkt dat het grootste deel van het plangebied reeds verstoord is. De werken op het terrein ten noorden van het kruispunt worden allemaal uitgevoerd in reeds verstoorde bodem. De heraanleg van het bestaande tracé gebeurt ook in reeds verstoorde bodem, uitgezonderd de twee terreinen tussen de Terneselei en de Immerseelstraat, en de Immerseelstraat en de Van Tichelenlei. Voor deze twee terreinen wordt ervan uitgegaan dat er reeds enige mate van verstoring is maar dat voornamelijk voor eerstgenoemd terrein niet duidelijk is hoe groot deze verstoring is.
In elk geval kan op basis van deze kennis de archeologische potentie voor het grootste gedeelte van het terrein teruggeschroefd worden tot onbestaand. Alleen voor de twee kleinere, onbebouwde terreinen tussen de Terneselei en de Immerseelstraat, en de Immerseelstraat en de Van Tichelenlei blijft een middelhoge potentie voor de periode na de steentijd gehandhaafd.

Kennisvermeerderingspotentieel
Voor het grootste gedeelte van het plangebied kan op basis van bovenstaande enig kennisvermeerderingspotentieel uitgesloten worden. Voor de twee terreinen tussen de Terneselei en de Immerseelstraat, en de Immerseelstraat en de Van Tichelenlei zou hier sprake van kunnen zijn, maar toch moet hier enige nuance in aangebracht worden.

Het terrein tussen de Immerseelstraat en de Van Tichelenlei bedraagt maximaal 280 m². Hiervan is reeds een deel verstoord bij de aanleg van de verlichting en de elektriciteitskabine. Het aantal beschikbare m² voor verder onderzoek blijkt met andere woorden zeer klein te zijn, zonder enige mogelijkheid tot uitbreiding in welke richting ook door de aanwezigheid van de wegen en de bebouwde percelen. Hierdoor kunnen eventuele vondsten niet in een bredere context geplaatst worden en leveren zij met andere woorden geen bruikbare kennis op.
Het terrein tussen de Terneselei en de Immerseelstraat is wat groter (ca. 800 m²), maar ook hier valt een gedeelte van het voor onderzoek beschikbare terrein af doordat ook hier nutsvoorzieningen zijn aangelegd langsheen de straat. Ook hier geldt bovendien dat uitbreiding van het onderzoeksgebied bij positief resultaat niet mogelijk is: in noordelijke, oostelijke en zuidelijke richting is de bodem al volledig verstoord bij de aanleg van het huidige wegennet; in westelijke richting bevinden zich bebouwde

percelen. Bovendien zou ook nog sprake kunnen zijn van bodemverstoring in functie van het aanleggen van het viaduct van de E34 over de Ternesselei, hoewel hier geen directe aanwijzingen voor zijn.

Al met al kan gesteld worden dat het kennisvermeerderingspotentieel voor dit plangebied zeer laag tot onbestaande is. Vanuit een kosten-batenanalyse wordt daarom ook geadviseerd geen verder archeologisch vooronderzoek uit te voeren en het terrein vrij te geven voor de geplande ontwikkelingen.